

A tanfolyam előkészítését a vármegyei népművelési titkári hivatal azért vette tervbe, hogy így részben a balatonlellel tanfolyamról lemaradottakat kárpótolja, nagyjából pedig a következő munkaév előkészítését szolgálja.

A hallgatók közül ingyenes volt 117, kedvezményes 101; ezek egészben vagy csak részben igényeltek ellátást. Az ingyenesek semmit, a kedvezményesek 18 pengőt fizettek a háromnapos teljes és bőséges ellátásért és szállásért.

Június 28-án d. e. 10 órakor a résztvevők a ref., illetve a róm. kat. templomba vonultak, ahonnan 11 órakor tértek vissza a gyűlésterembe.

Az értekezletek hivatalos megnyitása előtt Bakscy László kovásznai népműv. gondnok köszöntötte a megyei titkárságot. Közvetlen szavai után a tanfolyam szervezője, Földi István vm. titkár nyitotta meg az értekezletet, majd Domokos Pál Péter tartott tartalmas és színes előadást az *erdélyi népművelés helyzetéről*. Utána Szakács Antal tanügyi előadó Háromszék művelődési helyzetét ismertette.

A további félnapokon Gáspár Jenő tanf. berendelt igazgató (*Milyen legyen a népművelő?*), Gáll Ferenc csíkmegyei népműv. titkár (*A népkönyvtárak*), a katonai szolgálatra bevonult Nagy István kolozsvári zenetanár helyett Domokos Pál Péter (*A magyar dalról*), Fejér Mária tanárnő (*Tájékoztató*), Földi István (*Háromszék múlt évi népművelési munkája és a jövő munkatervei*), Patkós Erzsébet berendelt tanítónő (*A néphagyományok*), Útő Lajos dr. vármegyei aljegyző (*A népi és családvédelem és a népművelés*), Földi István (*Ügykezelés, egyesületekkel való kapcsolatok, tanfolyam- és „parádés” rendezések*), Bibó Béla dr. tanfelügyelő (*A tanító szerepe a népművelésben*), Molnár Józsiásné Balogh Gabriella kézdívasárhelyi áll. polg. igazgatónő (*A tanár népművelő munkája*), Kovács Sándor sepsiszentkirályi ref. lelkész (*Műkedvelés és népművelés*), Egyed Géza bodosi áll. tanító (*A népművelés magyar irodalmi anyaga*), Fülöp Kálmán kézdívasárhelyi tanár (*A Székelyföld történelmi vonatkozásai*), Nagy Géza kézdívasárhelyi áll. elemi isk. tanító (*A magyar történelem népművelési anyaga*), Földi István (*Népművelés — nemzetnevelés*) tartottak előadást.

Földi István előadását befejezve, köszönetet mondott az összes előadónak, megköszönte a hallgatóság példás figyelmét s a tanfolyamot bezárta.

A hallgatók nevében Dálnoki Ilona tanítónő köszönte meg a vármegyei titkár munkáját és nemzeti szalaggal átkötött rózsacsokrot nyújtott át, aztán a Himnusz énekeltek el és a magyar Hiszekegy szavaival zárult a tanfolyam.

A tanfolyamon 7 csiki és 13 udvarhelyi népművelő is résztvett,

A tanfolyam általános sikerét a bizonyítja, hogy a több mint 200 hallgató közül senkinek semmi panasa, vagy kifogása nem volt; a szállások, ha nem is szállodai kényelemmel berendezettek, de tiszták voltak és az előadások egyöntetű megállapítás szerint tökéletesen szolgálták az eredeti célt: a következő évi munkára való előkészítést.

Megállapításunk szerint a hallgatóságon semmi kimerültség nem volt tapasztalható, — bár mindenki jelen volt minden előadáson. Ezt annak tulajdonítják, hogy az előadások könnyen érthetőek, színesek és beszélgetésszerűen közvetlenek voltak s a leghosszabb se tartott 60 percnél tovább. Tehát ezen a téren is igyekeztünk példát mutatni a népművelőknek. Ezenkívül gondot fordítottunk a pontosságra és az önfegyelmzésre is. Zajos közbeszólások, beszélgetések stb. nem lehettek, a viták is méltóságteljes komolysággal, szigorúan a felvetett tárgykörökben folytak le.

Általános tapasztalat az, hogy Háromszék megye tanítósa kitudően fegyelmezhető, nagyon haladnivaló, értékes testület s mint népművelők, megfelelő irányítás alatt, kitűnő munkát fognak végezni.

Patkós Erzsébet

Nyári gondolatok népművelésünk feladatáról

Egy tanfolyam margójára.

Hol vannak nyáron a népművelők? Vajon eloszlanak egyik-másik csoportban, átadják magukat a testi munka kedves fáradalmainak, vagy semmíttevésell várják az őszi kultúrunka megindulását? Bárhol legyen is a népművelő, ha feladatát belső parancsra végzi, ha hivatását küldetésnek fogja fel — s ma annak kell felgöngyölnie —, a kultúrávadás befejeződésével nem szakadhat meg kapcsolata munkaköré-

vel. Akár más munkakört tölt be ideiglenesen, akár pihen, lélekben s gondolatban fel kell készülnie az őszi munkára. Gondolkoznia kell a jövő kérdésein és feladatain, le kell vonnia az elmúlt év tanulságait, fel kell dolgoznia tapasztalatait. Az igazi népművelő úgy hordja lelkében, lelki tarsolyában a népművelés gondolatát, mint a gyermek zsebében kedvenc játékszerét: soha nem válik meg tőle, gyakran előveszi, babusgatja. Az üzemzaj halkult, de nem szűnt meg. A népművelő lelkében ott ég a hivatástudat lángja, mely a látszólagos pihenés óráiban is olvasztja a népművelés kérdéseinek ércét, hogy az őszi munka során egyöntetű, tiszta ötvözetet önthessen a munka tégelyébe.

A népművelők tábora tehát lélekben felkészült a rövidesen meginduló őszi kultúrunka hathatós irányítására. Lelkük mérlegére helyezik a jelen sorskérdéseit s keresik a népiünk szempontjából, a magyarság jövője szempontjából legkedvezőbb egyenlőségi helyzetet. Elsősorban is azt érzi a népművelő, hogy a jelen politikai, gazdasági és kulturális helyzet sokkal több követelményt támaszt rá, sokkal nagyobb felelősségérzetet követel tőle munkája során, mint kevésbé mozgalmas időkben. Mindnyájan tudjuk, hogy az iskolán kívüli népművelésre ma sokkal nagyobb fontosságú kérdések megoldása vár, mint béke idején. A szorosabban vett ismeretterjesztés, a szellemi s erkölcsi művelődés utáni vágy felkeltésén kívül, ma egyik legfontosabb feladata nemzetpolitikai irányú. A népművelőnek rá kell vezetnie népiünket arra, hogy a nagy történelmi számonkérések és megpróbáltatások idején — a mai idők Európa összes népeire sorsdöntők — minden ténykedésünket egy magasabb nemzeti szemszögből kell vizsgáljunk, minden munkánkat és törekvésünket a nemzeti összesség szempontjából meghatározott legjobb irányba kell beállítanunk. Át kell éreztetnie mindenkivel, hogy a magyarnak ma csak egy célja lehet: az egyéni érdekek mellőzésével, a nemzeti összesség szolgálata, minden rendelkezésre álló erővel. De a pártpolitikai szempontokon felülemelkedő, a nemzeti célokért lelkesülő eszmei beállítottság még korántsem elegendő. A nemzeti hit mellett a nemzeti akaratnak tette kell formálódnia! S itt várja a másik nagy munkaterület az iskolán kívüli népművelés munkásait. A magyar hivatástudat és nemzeti kötelességérzet felkeltése után meg kell mutatnia azokat az utakat, amelyeken haladva a hit és akarat tettekké, magyar munkává, nemzeti alkotásokká valósodik. Ha valaha, úgy ma a legnagyobb szükség van tettekre, belső és külső építőmunkára. A ma magyar emberének a hazával szemben nem igen lehet követelménye, csak kötelességgel. A nemzeti kötelességteljesítés helyes irányainak kijelölése, a nemzeti aprómunka céltudatosítása, tehát az egységes belső front létesítése a népművelés időszerű feladatainak legfontosabbika.

Ma mindenkinek tudatában kell lennie munkájának fontosságával, tudnia kell, mennyit ér ő a közösség értékmérőjével mérve s mire kötelezi munkája a közösséggel szemben. Fel kell ébreszteni, tudatosítani kell a legjelentéktelenebbnek látszó aprómunkásban is a nemzeti közösségtudatot. Minden magyar embernek tudnia kell, hogy azon az órhelyen, ahová a magyar sors állította, — legyen az íróasztal, gép, vagy az ekeszarva —, nemcsak magáért és övéinek boldogulásáért dolgozik, hanem e mellett és ezen keresztül is nemzetéért: a magyarság boldogulásáért. Mint egy bonyolult óra gépezetének egyik kereke, olyan szerepet tölt be az aprómunkás a nemzet életében. S az óramű csak akkor járhat tökéletesen, ha minden egyes kereke, sőt az egyes kerék minden fogá ép és pontosan beleilleszkedik az egész működésbe. Röviden: a magyar népművelésnek még szorosabban bele kell kapcsolódnia a nemzeti szolgálatába, el kell hagynia azt az itt-ott még mindig fölbukkanó elvet, mely pusztán alkalmyszerűvé, vagy művésziessé teszi, önmagáért valónak tünteti fel. A magyar népművelés egyes helyeken még, hogy úgy mondjuk, l'art pour l'art folyik, még nem érte el a nemzetpolitikai, a magyar világnézet követelte beállítottságot!

Elsősorban ezt tartottam fontosnak megemlíteni. Mert így érezzük mi, a népművelés munkásai! S hisszük, hogy az iskolán kívüli népművelés sokszor szétesőnek látszó megnyilatkozásait ez a vezető gondolat szoros kérébe kötheti.

A gondolatok kicserélésére, az eszmei utak egyengetésére össze is kell jönniök a népművelés vezetőinek s munkásainak egyaránt. Minél gyakrabban, minél több alkalmat adva egymásnak a kölcsönös eszmeecserére, az eredmények s tények adta tanulságok megállapítására, keresniök kell egymás kezét! Az illetékeseknek pedig minden erejükkel oda kell hatniok, hogy az ilyen találkozók minél gyakoribbak legyenek.

A nemrég, június 22-től 27-ig, Léván rendezett népművelési előadóképző tanfolyamot a törvényhatósági iskolán kívüli népművelési bizottság. Mintegy nyolcvan népművelő jött össze két vármegyéből (Bors-Hont és Nyitra-Pozsony k. e. e. vármegyéből), hogy az egyhetes tanfolyamon kicserélje gondolatait s megbeszélje a jövő tennivalóit. Nyitra és Pozsony k. e. e. vármegyét húsz kiküldött képviselte. Az előadások a szépfekvésű állami tanítóképző-intézet épületében folytak.

Az előadások kiválasztásával gondos munkát végzett a rendezőség. Ott láttuk, néhány ismert budapesti előadó mellett, a lévai előadók és a környékbeli tanítószázadosok, kitérve az elméletre és gyakorlatra egyaránt. Mégis, nézetünk szerint, az előbb említettek értelemében, kívánatosnak tartottuk volna az egységes irányvonal fokozottabb hangsúlyozását. A hallgatósággal jobban kellett volna éreztetni, hogy a sokirányú részletkérdések boncolgatása egy ma fölöttébb időszerű szellemi összhang keresésének jegyében történik. Nem célunk itt a tanfolyamon tapasztaltak részletes taglalása. Csak két előadásra utalunk még. Az egyikre azért, mert az itt kiemelt eszméket vetítette tisztán, áttekinthetően a hallgatóság elé, a másikra pedig, mert a hétköznapi fontos munkaterületére, a szövetkezeti eszme kiépítésére mutatott rá.

Június 24-én meglátogatta a tanfolyamot Balassa Brunó dr. miniszteri osztályfőnök. Iránytmutató előadását *A nemzetnevelés és népművelés feladatai* címen tartotta meg. Hangoztatta, hogy ma nem az egyéni teljesítmények, hanem a közös, nemzeti munka idejét éljük. Az a tudós, akinek nincs határozott világnézete s nem foglal határozottan állást a nemzeti közösség ügye mellett, nem vállalja a nemzeti sorsot, s munkásságát nem állítja ennek szolgálatába, bármily nagy tudású is, értéktelen a nemzet szempontjából. A határozott világnézetű aprómunkás pedig a nemzet értékes egyede. Ez az új kor új, szociális értékelése. A mai nehéz idők mély szociális érzésű magyarokat kell, hogy kitermeljenek, akik a legnagyobb áldozatok árán is vállalják a magyar sorsot s dolgoznak a magyar jövőért. Ennek a jövőnek a kiépítésében ideális és hősi lelkületű népművelőkre van szükség. A tartalmas előadás világosan mutatott rá a reánk váró feladatokra s ezzel kijelölte a tanfolyam irányító eszméinek medrét.

Az eszmei tisztultság és szellemi fölkészültség mellett igen fontos feladata a népművelőnek, hogy biztos kézzel vezesse népét a gazdasági élet útján. A jövő ezen a téren a szövetkezeti eszmé. A jövőben kialakuló szociális rend gazdaságának egyik alappillére a szövetkezés lesz. Jóleső érzéssel állapítottuk meg, hogy a tanfolyam vezetőségének figyelme erre is kiterjedt. A szövetkezéssről és a közgazdasági irányú népművelésről a Hangya kiküldött előadója tartott előadást. Az előadó külön kiemelte a Hanza munkásságát és utalt a kisebbségi életben vitt szerepére is.

A közel harmincórás elméleti részben gyakran került sor termékeny eszmecserére. Ezek során is sok gyakorlati kérdés merült fel. A népművelés részletkérdéseit és különböző ágait fejtegető tartalmas előadások mindvégig lekötötték a hallgatóság figyelmét. Összegezésül megállapíthatjuk, hogy egyetlen olyan előadó sem akadt, akinek egy-egy gondolata, gyakorlati tanácsa maradandó nyomot ne hagyott volna a hallgatóság lelkében. Meg kell még említenünk, hogy a tanítóelőadók — elsősorban — egész tárházát hozták gyakorlati tapasztalataiknak. Az egyesületi élet fontos szerepére is rámutattak az előadók. Az iskolán kívüli népművelés munkája a maga teljességében csak a társadalom erőinek bekapcsolásával bontakozhat ki. Ezen a téren nagy feladat vár a társadalmi egyesületekre, a felszabadult felvidéki területeken elsősorban a Széchenyi Magyar Kultúr Egyesületre (SzMKE), mely a kisebbségi sorsban kezdett misszióját fokozott mértékben folytatja.

A tanfolyam körültekintő előkészítése, megszervezése körül főleg Hencz Aurél dr. kir. tanfelügyelő, Dóka Sándor és Oberth Kálmán népművelési titkárok tevékenykedtek, de nem hagyhatjuk említés nélkül a vendéglátó tanítóképző-intézet tanári karát, a vármegye és a város vezetőtényezőit sem, akik mindent megtettek, hogy tartalmassá és feledhetlenné tegyék a Léván töltött napokat.

A nyári szünetben a népművelés gépezete áll ugyan, de a gépkezelők, a népművelés szorgos munkásai, fűtik a kazánt, hogy az őszi munka megindulásakor friss gőz ereje lendítse munkára a kerekeket.

Bocz Elek

Tóth Ervin kartársunkat kérjük, írja meg címét!

Felelős szerkesztő: Hankiss János. — Felelős kiadó: Milleker Rezső.